

Henryk Witczak

Powstanie i rozwój sieci parafialnej w Koninie

Studia Włocławskie 14, 539-556

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KS. HENRYK WITCZAK

POWSTANIE I ROZWÓJ SIECI PARAFIALNEJ W KONINIE

Starożytne miasto Konin doczekało się sporo publikacji źródłowych oraz opracowań monograficznych. Wśród nich brak jednak opracowania ukazującego powstanie i rozwój sieci parafialnej w tym mieście, dlatego temat ten stał się przedmiotem niniejszego artykułu, który podzielono na następujące punkty: 1) powstanie i rozwój miasta, 2) początki organizacji kościelnej, 3) parafia św. Bartłomieja i świątynie ją wspomagające, 4) rozwój organizacji parafialnej w XX wieku, 5) obecne granice parafii, 6) organizacja dekanalna.

Powstanie i rozwój miasta

Konin to miasto położone na obu brzegach rzeki Warty. Najstarsze ślady osadnicze sięgają okresu paleolitu¹. Natomiast czas, w którym kształtowała się miejscowość o nazwie Konin, związany był już z etapem państwowości piastowskiej. Współcześnie wyróżnia się trzy etapy rozwoju osadniczego Konina: 1) gród w widłach Warty, 2) osada targowa położona na terenie obecnego Starego Miasta, 3) miasto lokowane na kępie nadwarciańskiej.

Najstarszy znany gród² istniał w widłach Warty i Powy, w wiekach X–XII³. Został zniszczony na skutek wysokiego stanu wody w rzece Warcie w wieku XIII, co doprowadziło do rozmycia jego umocnień, a mieszkańców zmusiło do opuszczenia grodu⁴.

W Wielkopolsce na przełomie XII i XIII wieku zaczęło rozwijać się osadnictwo na prawie polskim⁵. Zapewne osada targowa powstała jeszcze w czasie istnienia wyżej wspomnianego grodu. Z czasem, gdy poziom wody podniósł się na tyle, że gród nie mógł już dalej istnieć, mieszkańców przeniesiono do tej osady, którą później nazwano Starym Miastem⁶.

Niewystarczalność osadnictwa na prawie polskim, a więc ciągle za mała liczba ludności, przyczyniła się do powstania kolejnego etapu osadniczego,

zwanego lokacją⁷. Rozwijała się ona w XIII i XIV wieku. Jej podstawą było osadnictwo na prawie niemieckim⁸. Miejscem, które wybrano na założenie nowego miasta, stała się wyspa w widłach rozlewisk Warty. Wytoczono rynek, działki, na których powstały domy mieszkalne, także budowle miejskie⁹. Niewątpliwym potwierdzeniem lokacji był dokument lokacyjny wystawiony dla Dobrosłowa, w którym występuje wójt koniński Gosław¹⁰.

W ciągu dziejów Konin był miastem małej i średniej wielkości, a do czasu drugiego rozbioru Polski w 1793 r. był własnością królewską. W związku z tym wielokrotnie w Koninie gościli jego właściciele, nadawali miastu przywileje gospodarcze, które jednak nie doprowadziły do powstania tu metropolii. W czasie drugiego zaboru Konin został włączony do państwa pruskiego. Natomiast na skutek ustaleń Kongresu Wiedeńskiego wszedł w skład państwa rosyjskiego. W tym czasie miał epizody ożywienia gospodarczego w latach dwudziestych XIX wieku, na skutek rozwoju włókiennictwa, jednak powstanie listopadowe i jego reperkusje doprowadziły do zamknięcia warsztatów włókienniczych i ponownego osłabienia gospodarczego.

Kolejny czas ożywienia nastąpił w związku z rozwojem sektora paliwo-energetycznego i wykorzystującego go przemysłu w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Miasto zwiększyło swoją liczebność kilkakrotnie, zarówno poprzez powiększanie jego obszaru, przez włączanie do miasta gmin podmiejskich, jak i sprowadzanie z zewnątrz fachowców do pracy w rozwijających się przedsiębiorstwach. Momentem kulminacyjnych była reorganizacja administracji państwowej, w ramach której miasto awansowało do rangi województwa¹¹.

Z czasem okazało się, że nastąpiła zapaść gospodarki państwowej, co odbiło się również na przemyśle w Koninie. Osłabienie pozycji miasta przyniosła kolejna reorganizacja administracji państwowej, która pozbawiła go praw miasta wojewódzkiego, obniżając rangę do pozycji powiatu¹². Współcześnie jest to więc miasto powiatowe, liczące ponad 80 tys. ludności, należące do województwa wielkopolskiego.

Początki organizacji kościelnej

W roku 966 władca Polan Mieszko I przyjął chrzest i podjął się rozszerzać przyjętą wiarę w całym swoim państwie. Początkowo organizacja kościelna była związana tylko z diecezjami, ponieważ jedynie biskupi mieli prawo sprawowania sakramentów, zwłaszcza udzielania chrztu.

Pierwsza diecezja powstała w roku 968 w Poznaniu, a kolejne w roku 1000 w Kołobrzegu, Wrocławiu i Krakowie oraz metropolia w Gnieźnie.

Z czasem powstawały kolejne. Oprócz diecezji, miejscami, z których promieniowała wiara, był siedziby ważniejszych urzędników państwowych, w których powstawały świątynie. Rozwinęła się też sieć kościołów fundowanych przez właścicieli ziemskich. Warto również zauważyć, że jeszcze w XII wieku nie było na ziemiach polskich parafii ze ściśle określonymi granicami¹³.

Według tradycji duninowskiej dwie pierwsze świątynie związane z Koninem powstały w XII wieku¹⁴. Pierwsza w miejscu, gdzie była osada targowa, dziś zwana Starym Miastem, pod wezwaniem św. Piotra, około roku 1119. A druga w miejscu późniejszego miasta lokowanego, pod wezwaniem św. Bartłomieja, około roku 1140. Świątynia w mieście została zniszczona przez Krzyżaków w roku 1331.

Nie wdając się jednak w rozważania szczegółowe, warto zauważyć, że w XII wieku istniały już dwie świątynie. Nie były to jednak parafie w dzisiejszym rozumieniu, czyli z określonym okręgiem parafialnym, choć i on z czasem się uformował¹⁵.

W XVI wieku świątyni św. Piotra podlegał teren poza miastem. Należały do niego wsie: Stare Miasto, Rumin, Barczygłów, Modła Księża, Modła Królewska, Karsy, Żychlin, Janowice podwójne, Lipiny, Krągola¹⁶. Natomiast miasto Konin, wraz z przedmieściami i trzema wioskami: Wilków, Brzeźno i Głodno, związane było z kościołem św. Bartłomieja¹⁷.

Mimo iż faktycznie były wytyczone dwa okręgi parafialne, to jednak obie parafie były zarządzane przez jednego proboszcza. Taki stan przetrwał do roku 1861, kiedy to bp Jan Michał Marszewski powołał niezależną parafię Stare Miasto z oddzielnym proboszczem¹⁸.

Parafia św. Bartłomieja i świątynie ją wspomagające

Przez wiele wieków, aż do XX wieku, parafia św. Bartłomieja była jedyną parafią w Koninie. Organizacja więc życia duszpasterskiego oparta była o jedną parafię, która miała na swoim terenie świątynie pomocnicze. I tak obok kościoła parafialnego św. Bartłomieja¹⁹ istniały jeszcze świątynie: Świętego Krzyża²⁰ i Ducha Świętego²¹. Później dopiero powstała świątynia klasztorna pw. św. Marii Magdaleny²².

Zapewne taki sposób funkcjonowania związany był ze średniowiecznym rozumieniem miasta jako jednej wspólnoty chrześcijańskiej, a po reformacji jako wspólnoty katolickiej. Nie dążono więc do podziału miasta na kilka okręgów parafialnych, a tylko istniejącym świątyniom przydzielano różne zadania w ramach tej samej wspólnoty.

Przy takiej formie organizacyjnej niewątpliwie główną świątynią był kościół św. Bartłomieja, przy którym rezydował proboszcz. Przy nim

znajdowała się również wspólnota mansjonarzy²³, która zajmowała się szeroko pojętym duszpasterstwem. Obejmowało ono prowadzenie szkoły²⁴, kierowanie istniejącymi przy parafii bractwami i cechami. Szkołę prowadzili pierwotnie duchowni, a później ludzie świeccy; na pewnym etapie pojawiła się również szkoła dla dziewcząt. Do roku 1819 szkoły te przestały istnieć²⁵. Duszpasterstwo parafialne obejmowało również prowadzenie bractw. Były to bractwa: różańcowe²⁶, św. Anny²⁷ oraz literackie²⁸. Również poszczególne cechy²⁹ miały swoje nabożeństwa i opiekujących się nimi kapłanów.

W ramach tak zorganizowanej parafii kościół Świętego Krzyża pełnił funkcję kaplicy zamkowej³⁰. I choć niewiele na ten temat posiadamy informacji, to domyślamy się, iż jego działalność ożywiła się wtedy, gdy do miasta przybywał monarcha lub goście przez niego zaproszeni. Kościół ten przestał istnieć w wyniku walk ze Szwedami, broniącymi się w zamku konińskim w roku 1656³¹.

Natomiast świątynia Ducha Świętego była elementem kompleksu xenodochium³², w ramach którego znajdował się ponadto dom opieki dla osób starszych i chorych. Podstawą jego działań duszpasterskich była troska o chorych i starców, którzy nie mieli skądinąd opieki. Fundacja xenodochium istniała w oparciu o fundusze własne, a także ofiary pochodzące od dobrodziejów. Początkowo był tu oddzielny duszpasterz, a z czasem na skutek skromnego uposażenia posługę pełnił jeden z mansjonarzy. W początkach XIX wieku świątynia Ducha Świętego przestała spełniać funkcje duszpasterskie³³.

Powstanie klasztoru reformatów w XVII wieku było stworzeniem w mieście środowiska sprzyjającego rozwojowi pobożności ludowej, opartej na duchowości franciszkańskiej. Taką funkcję klasztor spełniał do roku 1969.

Rozwój organizacji parafialnej w XX wieku

Z czasem rozumienie duszpasterstwa się zmieniło, miasta stały się bardziej ludne, trudno już było mówić o jednej wspólnocie w większych ośrodkach, powstała więc potrzeba tworzenia oddzielnych parafii. Od tej pory każda z nich musiała podejmować już pełen zakres działań duszpasterskich³⁴. W większych środowiskach te przemiany organizacyjne dokonały się na przełomie XIX i XX wieku, natomiast w Koninie nastąpiły dopiero w drugiej połowie XX wieku.

W roku 1967 zostały przesunięte granice miasta³⁵ w kierunku północnym i wschodnim, co spowodowało włączenie do miasta między innymi wsi

Morzysław, w której znajdował się kościół św. Wojciecha³⁶. Od tego czasu parafia św. Wojciecha stała się chronologicznie drugą parafią konińską. Pierwotny jej okręg znamy z początku XVI wieku. Do parafii należały wtedy: Morzysław, Grójec, Szczepidło, Kociętów, Wola Podłęzna, Parzychów, Rudzica, Laskowiec, Kurów, Czarków, Chorzeń, Międzylesie, Bluzin, Niesłusz, Sulanki, Cierpisz³⁷. Natomiast, gdy parafia morzysławska stała się parafią św. Wojciecha w Koninie, swoimi granicami obejmowała: osiedla w Koninie II, III, IV, V, a także wioski: Grójec, Laskowiec, Ladoródz³⁸, Kolonia Morzysław, Międzylesie, Nowy Czarków, Patrzyków, Rudzica, Święte, Szczepidło, Wola Podłęzna, Zalesie i Żernie³⁹.

Kolejną parafią w Koninie była zorganizowana przy kościele franciszkańskim parafia św. Marii Magdaleny, która powstała w roku 1969. Powstała ona z dwóch parafii św. Bartłomieja i św. Wojciecha. Swoimi granicami obejmowała miasto Konin z ulicami: Kolska, Dąbrowskiego (nr 7), Kaliska, Szpitalna, Świerczewskiego, Nowa A i B, część Solnej, Podgórna, Objazdowa, Reformacka, Świętojańska, Słoneczna, Topolowa, Wzgórze, Brzozowa, Kamienna, Piaskowa, Studzienna, Szkolna. Ponadto włączono wioski: Budy, Głodno, Brzeźno Nowe, Ługi, Rożek, Holendry, Chojki, Sienno, Ptaszniki Stare i Nowe, Pawłówek, Zalesie, Szczepidło, Ladoródz, Skrzyńska, Kocientowy⁴⁰.

Następne parafie w mieście powstały ponownie na skutek włączenia kolejnych podmiejskich gmin w roku 1976⁴¹, pojawiły się więc: parafia św. Andrzeja (z dawnych Gosławic)⁴² i św. Teresy od Dzieciątka Jezus (z dawnego Łężyna)⁴³.

Parafia gosławicka powstała najprawdopodobniej już w wieku XIV, a na początku XV wieku powstał obecnie istniejący kościół św. Andrzeja. Pierwotny okręg parafialny znany jest z *Liber beneficiorum*; należały wtedy do parafii następujące wioski: Gosławice, Maliniec, Wola, Bieniszew, Pątnów, „Paczlaw”⁴⁴ i Łężyn. Później włączono jeszcze: Wieruszew, Starą Smolnię, Holendry Petuńskie, Posadę⁴⁵. Natomiast w momencie włączenia tego terenu w granice miasta do parafii należały dawne wioski podkonińskie: Gaj, Gosławice, Ludwików, Maliniec, Marantów, Pątnów, Posada, Sokółki, Wieruszew, Władimirów, Wola Łaszczowa⁴⁶. Z czasem większość z tych wiosek przemianowano na ulice o tych samych nazwach.

Parafia św. Teresy od Dzieciątka Jezus przez lata funkcjonowała w prowizorycznej kaplicy z drewna, powstałej jeszcze w roku 1947⁴⁷. Od roku 1956 był tu ośrodek duszpasterski. Parafię erygowano w roku 1970, okręg parafialny obejmował miejscowości: Łężyn, Cukrownia Gosławice, Honoratka, Władysławów, Janów i Beniów⁴⁸.

Mimo istnienia od wielu lat, wspólnota parafialna nie mogła uzyskać zgody na budowę świątyni; otrzymała ją dopiero w roku 1981. Natomiast 6 czerwca 1982 r. bp Jan Zaręba poświęcił krzyż i plac pod budowę świątyni⁴⁹. W dwa lata później, 13 maja 1984 r., biskup włocławski poświęcił i wmurował kamień węgielny pod nową świątynię parafialną. Jej projekt przygotował architekt A. Holas⁵⁰.

Próby wybudowania pierwszego nowego kościoła w prawobrzeżnym Nowym Koninie pojawiły się w ramach odwilży po roku 1956. Otrzymano pozwolenie na budowę nowej świątyni i podjęto prace przygotowawcze. Między innymi na placu, na którym miała powstać budowla, ustawiono krzyż. Niestety w nocy z 9 na 10 września 1963 r. krzyż został pod osłoną milicji usunięty i przeniesiony na cmentarz parafialny do Morzysławia⁵¹.

Dopiero w roku 1968 powstał ośrodek duszpasterski w domu mieszkalnym przy ul. Wiśniowej 7, w którym prowadzono działalność katechetyczną. Natomiast w niedzielę rozpoczęto tam odprawiać msze⁵². Pod presją faktów dokonanych, w lutym 1971 r. uzyskano zgodę na budowę świątyni, a 5 grudnia 1971 r. na placu powstała tymczasowa kaplica, pw. św. Józefa Robotnika, w której zaczęto odprawiać msze⁵³. W pobliżu tego miejsca rozpoczęto 2 maja 1973 r. budowę kościoła parafialnego. Po kilku miesiącach, 12 sierpnia 1973 r., bp Jan Zaręba wmurował kamień węgielny pod mury powstającego kościoła bł. Maksymiliana Kolbego⁵⁴. Poświęcenia świątyni dokonał tenże biskup 17 października 1981 r.⁵⁵

Parafia bł. Maksymiliana⁵⁶, erygowana 15 czerwca 1977 r., powstała z parafii św. Wojciecha⁵⁷. W roku 1991 należały do niej ulice: Broniewskiego, Bydgoska, Bacewicz, Dworcowa, Energetyka, Górnicza, Jasna, Kleczewska, Kolejowa, Kosmonautów, Karłowicza, Kurpińskiego, Międzylesie, Nowotki, Noskowskiego, Nowowiejskiego, Osiedle Marynarskie, Osiedle pod Zwałkami, 1 Maja, Moniuszki, Plac Górnika, Północna, Powstańców Wielkopolskich, Poznańska, Różyckiego, Szeligowskiego, Traugutta, Tuwima, Wiśniowa, Wieniawskiego, Wiechowicza⁵⁸.

Zarówno parafia św. Wojciecha, jak i św. Maksymiliana były na tyle duże, że trzeba było je podzielić. W rezultacie tego podziału powstała parafia Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, którą erygowano 23 maja 1988 r.⁵⁹ Wyłoniła się ona z parafii św. Wojciecha, św. Maksymiliana i św. Andrzeja.

Jej granice wytyczono w dekrecie erekcyjnym. Granicę z parafią św. Andrzeja stanowi droga marantowska, z parafią św. Wojciecha granica przebiega między wsią Rudzica (do parafii Królowej Polski), a Parcele Rudzica (do św. Wojciecha), następnie torami kolejowymi (Warszawa – Po-

znań) do ich skrzyżowania z ul. Wyzwolenia, dalej wzdłuż ul. Wyzwolenia i uliczki osiedlowej do ul. Przyjaźni (do Królowej bloki 19, 21, 23), potem środkiem ul. Przyjaźni do zbiegu z ul. Dwudziestolecia PRL i środkiem tej ulicy do ronda. Granica pomiędzy interesującą nas parafią, a parafią św. Maksymiliana przebiega środkiem ul. 1 Maja (na odcinku od ronda do ul. Błaszaka), dalej środkiem ul. Błaszaka do kładki stanowiącej przejście dla pieszych nad torami, następnie środkiem ul. Chopina (na odcinku od przejścia prowadzącego na kładkę do zbiegu z ul. Paderewskiego), potem środkiem ul. Paderewskiego do przejazdu kolejowego i torami do drogi marantowskiej⁶⁰.

Plac pod budowę nowej świątyni został poświęcony przez bp. Romana Andrzejewskiego w dniu 26 kwietnia 1987 r.⁶¹ Konsekracja świątyni parafialnej odbyła się 31 grudnia 2000 r., a dokonał jej bp Bronisław Dembowski⁶².

W dniu 5 grudnia 1993 r. została erygowana parafia Miłosierdzia Bożego. Powstała ona z dwóch dotychczasowych parafii konińskich, tj. św. Bartłomieja i św. Marii Magdaleny.

Granica parafii przebiega poniżej zabudowy należącej do szosy i ulicy Zagórowska od granicy z parafią Stare Miasto do ul. Parowej, dalej środkiem ul. Parowej do ul. Szpitalnej, środkiem ulicy Szpitalnej, ulicami Józefa Bema, Edwarda Taczanowskiego, Grota Roweckiego i dalej prosto do ul. Pawłówek, jej środkiem od ul. Objazdowej. Dalej ul. Objazdowa, która od ul. Pawłówek w kierunku zachodnim do granicy z parafią Stare Miasto w całości należy do tej parafii. Ponadto w ramach zarysowanych granic do parafii należały jeszcze ulice: J. Augustyniaka, K. Baczyńskiego (odcinek południowy od ul. Grota Roweckiego), S. Esse, Hubala, F. Jacolika, B.J. Kijaków, A. Kurowskiego, E. Kwiatkowskiego, I. Łopuskiej, J. Piłsudskiego, Przydziałki (południowe), M. Rataja, M. Słodkiego, W. Sikorskiego (od ul. Bema w kierunku południowym), Słoneczna, J. Słowińskiego, H. Sucharskiego, Szpitalna (strona północna od ul. Parowej, południowa od ul. Bema), Wiatraczna, W. Witosa, J. Wybickiego, J. Zemełki⁶³.

W roku powstania parafii została wybudowana tymczasowa kaplica, którą poświęcono 1 października 1993 r.⁶⁴, a która służy po czas obecny. Trwają prace przy budowie nowej świątyni, które jednak będą kontynuowane jeszcze przez wiele lat. W roku 2011 mury zostały przykryte dachem.

Parafie Konina prawobrzeżnego ciągle były na tyle duże, że potrzeba było stworzyć nowe, i tak 1 stycznia 1994 r. powstała parafia św. Faustyny. Wyłoniła się z zachodniej części parafii św. Maksymiliana i z wschodnich krańców parafii Kawnice. W granicach parafii znalazły się ulice: Admi-

ralaska, Batorego, Bławatkowa, Boczna, Bojerowa, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Bolesława Śmiałego, Bosmańska, Daliowa, Fikusowa, Fiołkowa, Flisacka, Jagiełły, Jana III Sobieskiego, Kaczeńcowa, Kapitańska, Kazimierza Wielkiego, Kąkolowa, Komandorska, Krokusowa, Królowej Jadwigi, Lewkoniowa, Liliowa, Władysława Łokietka, Marynarska, Narcyzowa, Nasturcjowa, Pelargoniowa, Piwoniowa, Stanisława Poniatowskiego, Poznańska (w ciągu ulicy na terenie parafii), Promowa, Regatowa, Rolna, Rumiankowa, Spółdzielców (w ciągu ulicy na terenie parafii), Stokowa, Stokrotkowa, Szafirowa, Leonida Teligi, Tulipanowa, Wioślarska, Złocieni, Zygmunta Augusta, Zygmunta Starego, Żeglarska, Źródłana⁶⁵.

Od początku swojego istnienia parafia korzystała z kaplicy wybudowanej jeszcze w roku 1992⁶⁶ przez parafię św. Maksymiliana, gdyż już wtedy myślano o powstaniu tam nowej parafii. Po powstaniu parafii rozpoczęto budowę nowej świątyni, od kilku lat już sprawowana jest w niej posługa sakramentalna, choć świątynia nie była jeszcze konsekrowana⁶⁷.

Kolejna parafia po tej stronie Warty to parafia bł. Jerzego Matulewicza, którą erygował bp Bronisław Dembowski 29 sierpnia 1996 r.⁶⁸ Została ona wydzielona z parafii św. Wojciecha i obejmowała w Koninie ulice: Grójecka, Kramska, Laskowiecka, Rudzicka, Skrókowa, Strażacka, Osiedle Laskowiec, a także wioski: Kolonia Rudzica, Nowy Czarków, Patrzyków, Święte, Wola Podłęzna, Żernie⁶⁹.

Na kaplicę do posługi sakramentalnej adaptowano pomieszczenie wcześniej już istniejące, które przez kilka lat służyło parafii⁷⁰. Akt erekcyjny pod budowę świątyni parafialnej wmurowano 27 czerwca 1999 r.⁷¹ Po roku 2000 zaczęto już odprawiać nabożeństwa w wybudowanej części świątyni⁷². Sama jednak budowla potrzebuje jeszcze wiele pracy, aby ją zakończyć.

Z czasem zaczął się też rozwijać lewobrzeżny Konin. W roku 1989 powstała parafia w Brzeźnie pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Samo Brzeźno co prawda nie należy administracyjnie do Konina, ale należy do tej parafii południowo-wschodnia część miasta. Z Konina więc zostało włączone Osiedle Wilków, a ponadto wioski: Stare Brzeźno, Nowe Brzeźno, Brzeźno Parcele, Brzezińskie Holendry, Nowe Potażniki, Stare Potażniki, Sienno i Głodno (w ich ówczesnych granicach), część Rożka Brzezińskiego i część wsi Gołąbek⁷³.

Warto również zaznaczyć, że od strony opieki duszpasterskiej trzy wioski: Szczepidło, Ladorudz i część Zalesia posiadały możliwość wyboru korzystania z posługi duszpasterskiej albo w parafii Brzeźno, albo w parafii św. Wojciecha. Ostatecznie tę sprawę rozwiązano w roku 2007, gdyż

od tego roku mieszkańcy tych miejscowości mają obowiązek korzystania z usług religijnych w parafii Brzeźno⁷⁴.

Początkowo Eucharystię sprawowano w tymczasowej drewnianej kaplicy, która służyła jako świątynia parafialna w latach 1989–1999. Równocześnie powstawała nowa świątynia parafialna, pod budowę której kamień węgielny wmurował bp Bronisław Dembowski 27 czerwca 1997 r. Natomiast konsekrował świątynię 28 października 2007 r. biskup Wiesław Alojzy Mering⁷⁵.

Z miastem, chociażby przez fakt graniczenia, związana jest również parafia Najświętszej Maryi Panny z Guadalupe w Żychlinie, erygowana 8 lipca 2007 r. W granicach parafii znalazły się dwie miejscowości: Żychlin i Janowice⁷⁶. Sam jednak ośrodek duszpasterski Matki Bożej z Guadalupe i św. Jana Diego ustanowiono już 10 maja 2005 r.⁷⁷

Obecnie parafia posiada tymczasową kaplicę, a jednocześnie podjęła prace budowlane związane z wybudowaniem kościoła parafialnego.

Powyżej w sposób chronologiczny ukazano rozwój sieci parafialnej w Koninie. Dziś trudno powiedzieć, jak długo sieć ta pozostanie niezmienną w mieście, choćby dlatego, że zauważa się rozwój przedmieść, które z czasem będą dużymi osiedlami, w których również będą potrzebne nowe świątynie.

Obecne granice parafii

Natomiast poniżej ukážemy stan konińskiej sieci parafialnej w roku 2011. Omówimy układ parafii od strony geograficznej, nie wnikając w ich historyczne powstanie. Motywem powstania tego punktu pracy była kwestia ukazania obecnych granic parafialnych, gdyż wcześniejszej ukazywane były zmieniane w trakcie powstawania nowych wspólnot parafialnych. Powstało też szereg nowych ulic, które wcześniej nie były wspomniane, a niektóre zmieniły swoje wcześniejsze nazwy, to wszystko przemawia więc za ukazaniem współczesnego obrazu parafii.

Od południowego wschodu, czyli od strony Koła, na przedmieściach Konina położona jest wieś Brzeźno, w której znajduje się parafia i wspólnie wybudowany kościół parafialny pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy. W parafii są jeszcze dwie kaplice filialne: w Głodnie – Matki Bożej Królowej Polski i w Szczepidle – bł. Michała Kozala. Odpust w parafii związany jest ze wspomnieniem Matki Bożej Nieustającej Pomocy – 27 czerwca, ponadto w kaplicach: Głodnie – 3 maja i Szczepidle – niedziela po 14 czerwca. Obecny proboszcz ks. Andrzej Walczak był organizatorem parafii i budowniczym kościoła⁷⁸.

Graniczy z nią parafia św. Marii Magdaleny, z kościołem powstałym w latach dwudziestych XVIII wieku. Pracują w niej franciszkanie reformaci. Obecnie proboszczem jest o. Damian Stanisław Bieńkowski⁷⁹.

Posuwając się dalej na zachód docieramy do parafii Miłosierdzia Bożego. Do posługi liturgicznej parafii służy kaplica, natomiast szybko rośnie świątynia parafialna. Uroczystości odpustowe związane są z niedzielą Miłosierdzia Bożego. Pierwszym proboszczem i organizatorem parafii był ks. Lucjan Wiatrowski, obecnie proboszczem i budującym nową świątynię jest ks. Roman Ziemiński⁸⁰.

Na południe od ostatnich dwóch parafii położona jest, co prawda już poza granicami miasta, parafia Najświętszej Maryi Panny z Guadalupe i św. Jana Diego. Parafia nie posiada jeszcze swojej świątyni parafialnej, a posługa liturgiczna odbywa się w tymczasowej kaplicy. Organizatorem parafii i jej dotychczasowym proboszczem jest ks. Waldemar Szafranski⁸¹.

Na zachód od parafii Miłosierdzia Bożego położona jest parafia świętych Apostołów Piotra i Pawła, która znajduje się już poza granicami miasta. Obecny kościół to neogotycka świątynia powstała w roku 1907, natomiast jej boczna kaplica, to XII-wieczny kościół powstały jako pierwszy na tym terenie. Obecny proboszczem parafii jest ks. Konstanty Isbaner⁸².

Układ parafii w lewobrzeżnym Koninie, czyli w tzw. Starym Koninie, zamyka przez wieki jedyna parafia konińska – św. Bartłomieja, dziś siedziba dekanatu konińskiego I. Świątynia parafialna powstawała od XIV do XVII wieku. Obecny proboszczem jest ks. Tomasz Michalski⁸³.

Przekraczamy rzekę Wartę nowym mostem i rozpoczynamy zwiedzanie parafii prawobrzeżnego Konina, czyli tzw. Nowego Konina od zachodu.

Swoją granicę na zachodniej granicy miasta ma parafia św. Faustyny. Pierwsza kaplica na tym terenie powstała już w roku 1992, jako filia parafii św. Maksymiliana. Od 1994 roku pracują tu salezjanie, którzy wybudowali nowy kościół i szkołę katolicką. Obecnie proboszczem jest ks. Jan Oleksiuk⁸⁴.

Przesuwając się w kierunku wschodnim docieramy do parafii św. Maksymiliana Kolbego. Parafia ta szczyci się pierwszym nowym kościołem wybudowanym w XX wieku. Świątynia ta powstała po wielu stwarzanych przez władze państwowe trudnościach. Została konsekrowana w roku 1981. Jej organizatorem i pierwszym proboszczem był ks. Antoni Łassa, a obecnie proboszczem jest ks. Wojciech Kochański⁸⁵.

Od północy, co prawda już poza granicami miasta, z parafią św. Maksymiliana, graniczy parafia św. Alberta Chmielowskiego w Posadzie. Pierwotny kościół zbudowany z kamienia polnego, jako filia parafii św. Andrzeja

w Koninie, powstał w roku 1989. Natomiast parafia została erygowana w roku 1992, a kościół konsekrowany w 1999 r. Obecnie trwają prace przy rozbudowie kościoła parafialnego. Organizatorem parafii i pierwszym proboszczem był ks. Leszek Malinowski, obecnie proboszczem jest ks. Jan Kozłowicz⁸⁶.

Od wschodu z parafią św. Maksymiliana graniczy parafia Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski. Kościół parafialny konsekrowany został w roku 2000. Organizatorem parafii i jej pierwszym proboszczem jest ks. Henryk Włoczewski⁸⁷.

Na północy parafia mariacka graniczy z parafią św. Andrzeja. Przypomnijmy, że ówczesna gmina Gosławice w roku 1976 została włączona w granice administracyjne Konina i w ten sposób miasto wzbogaciło się o kolejną parafię. Cennym zabytkiem jest powstały w pierwszej połowie XV wieku gotycki kościół parafialny. Obecny proboszczem parafii jest ks. Jacek Laszczyk⁸⁸.

Jeszcze bardziej na północy położona jest parafia św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Na tym terenie istniała już kaplica w roku 1947, choć parafia powstała dopiero w latach siedemdziesiątych XX wieku. Obecny kościół parafialny został konsekrowany w roku 1990 przez bp. Henryka Muszyńskiego. Organizatorem parafii i jej pierwszym proboszczem był ks. Bogusław Palenicki. Obecnie proboszczem jest ks. Sławomir Majdecki⁸⁹.

Od wschodu z parafią Królowej Polski graniczy parafia św. Wojciecha. Została ona w roku 1967 włączona w granice miasta. Obecna świątynia parafialna została rozbudowana na początku XX wieku, konsekrowana przez bp. Stanisława Zdzitowieckiego w roku 1914. Obecnie proboszczem parafii jest ks. Józef Wysocki⁹⁰.

Przesuwając się jeszcze dalej na wschód docieramy do parafii bł. Jerzego Matulewicza, która jest ostatnią parafią znajdującą się w granicach Konina. Sąsiadując z sanktuarium maryjnym w Licheniu, parafia ta obrała sobie za patrona odnowiciela Zakonu Księży Marianów bp. Jerzego Matulewicza. Do celów liturgicznych wykorzystywany jest nieskończony jeszcze kościół parafialny. Organizatorem parafii i pierwszym proboszczem był ks. Paweł Szudzik, obecnie proboszczem jest ks. Wojciech Marciszewski⁹¹.

Organizacja dekanalna

Przez wieki istniał jeden duży dekanat koniński, o istnieniu którego wiemy m.in. z *Liber beneficiorum* Jana Łaskiego⁹², wtedy jeszcze w archidiecezji gnieźnieńskiej, który przeszedł po reorganizacji z 1818 r. do diecezji włocławskiej.

W roku 1985 biskup Jan Zaręba podzielił dotychczasowy jeden dekanat koniński na dwie części nadając im nazwę: koniński I i koniński II⁹³. Kolejnej reorganizacji dekanatów dokonał bp Bronisław Dembowski w roku 1994⁹⁴. Z czasem bp Wiesław Alojzy Mering wyodrębnił jeszcze trzeci dekanat⁹⁵.

Z Koninem związane są zatem obecnie trzy dekanaty⁹⁶. Pierwszy obejmuje parafie po lewej stronie Warty: św. Bartłomieja, św. Marii Magdaleny, Miłosierdzia Bożego, a także podmiejskie: w Brzeźnie – Matki Bożej Nieustającej Pomocy, w Krzymowie – Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, w Kunach – św. Józefa Robotnika⁹⁷, w Rzgowie – św. Jakuba Apostoła, w Sławsku – św. Wawrzyńca, w Starym Mieście – świętych Apostołów Piotra i Pawła, w Wyszynie – Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, w Żychlinie – Najświętszej Maryi Panny z Guadalupe.

Dekanat koniński II obejmuje parafie: św. Wojciecha, Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, św. Teresy od Dzieciątka Jezus, bł. Jerzego Matulewicza, a także podmiejskie: w Kramsku – św. Stanisława biskupa i męczennika, w Licheniu – św. Doroty.

Trzeci dekanat⁹⁸ obejmuje parafie: św. Maksymiliana Marii Kolbego, św. Andrzeja Apostoła, św. Faustyny Kowalskiej i podmiejskie: św. Marcina z Tours w Kazimierzu Biskupim⁹⁹ i w Posadzie¹⁰⁰ – św. Alberta Chmielowskiego.

Bp Henryk Muszyński w roku 1988, dla usprawnienia duszpasterstwa w poszczególnych częściach diecezji, powołał trzy rejony duszpasterskie: włocławski, koniński i kaliski. W skład rejonu konińskiego weszły oba istniejące wtedy dekanaty konińskie¹⁰¹, a z czasem również powstały dekanat trzeci.

* * *

Zasadniczo sieć parafialna na terenie diecezji ukształtowała się w XIV wieku. Zdecydowanie mniej parafii powstało bowiem w wieku XV¹⁰². Kolejne więc zmiany w sieci parafialnej były niewielkie. Przez wieki istniała więc jedna parafia w Koninie, św. Bartłomieja, na terenie której funkcjonowały kościoły pomocnicze: Świętego Krzyża, Ducha Świętego, św. Marii Magdaleny.

Dla Konina szczególnie dynamiczny był okres drugiej połowy XX wieku. Przede wszystkim rozwój przemysłu pociągnął za sobą gwałtowny wzrost liczby mieszkańców. Ludzie osiedlający się w mieście potrzebowali tego wszystkiego, co służy człowiekowi do codziennego życia. Mimo iż ówczesne władze państwowe potrzeby te próbowały ograniczyć tylko do

tego co materialne, to jednak koninianie potrzebowali kolejnych świątyń, aby mogli w nich praktykować swoją wiarę.

Wzrost liczby mieszkańców miasta wiązał się z dwoma elementami, a mianowicie z napływem ludności z zewnątrz i powiększaniem terenu miasta. W ten sposób włączono do miasta gminy ościenne, czyli Morzysław i Gosławice, aby również na tym terenie mogło rozwijać się budownictwo mieszkaniowe. W ślad za powstającymi kolejnymi osiedlami ludzkimi szły kolejne parafie.

Sieć parafialna rozwijała się w podobny sposób, gdyż część parafii już istniejących została włączona do miasta, a obok nich powstały wspólnoty zupełnie nowe. I tak na zasadzie włączenia Konin otrzymał parafie: św. Wojciecha, św. Andrzeja i św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Jeden kościół znajdujący się na terenie miasta – św. Marii Magdaleny – otrzymał prawa parafialne. Ponadto powstały nowe świątynie w Starym Koninie: Miłosierdzia Bożego i na jego przedmieściach w Brzeźnie i Żychlinie. Natomiast w Nowym Koninie: św. Faustyny, św. Maksymiliana, Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski, bł. Jerzego Matulewicza, a także na przedmieściu w Posadzie.

PRZYPISY

¹ A. Wędzki, *Dzieje Konina*, Konin 2000, s. 16. Innego zdania jest Z. Łabu da (*Rozwój osadnictwa*, „Ziemia Konińska”, 3(1972), s. 206), który przesuwając początki osadnictwa na mezolit.

² W literaturze fachowej określano go mianem Kaszuba. Nazwa ta jest jednak późniejsza, gdyż pochodzi od istniejącego nad Wartą młyna Kaszuba, który odnotowano w 1760 r. Zob. A. Wędzki, *Dzieje Konina*, dz. cyt., s. 32.

³ P. Maluśkiewicz, *Województwo konińskie*, Warszawa – Poznań 1983, s. 81.

⁴ A. Wędzki, *Początki Konina*, „Rocznik Koniński”, 7(1980), s. 17.

⁵ Z. Łabu da, *Rozwój osadnictwa*, art. cyt., s. 225.

⁶ Znajduje się ona około 6 km na południowy zachód od późniejszego miasta lokowanego. Zob. A. Wędzki, *Dzieje Konina*, dz. cyt., s. 40.

⁷ Tenże, *Początki Konina*, art. cyt., s. 23.

⁸ Z. Łabu da, *Rozwój osadnictwa*, art., cyt., s. 216.

⁹ P. Rybczyński, *Konin – 700 lat*, Konin 1993, s. 7.

¹⁰ J. Łojko, P. Łojko-Wojtyniak, *Początki i lokacja miasta*, w: *Civitas Konin*, red. J. Łojko, Konin 2011, s. 33.

¹¹ Reforma administracji państwowej weszła w życie 1 czerwca 1975 r.

¹² Weszła w życie 1 stycznia 1999 r.

¹³ W. Abraham, *Organizacja Kościoła w Polsce do połowy wieku XII*, Poznań 1962, s. 190.

¹⁴ Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego w królewskim mieście Koninie*, Włocławek 2006, s. 130–152.

¹⁵ S. Zachorowski, *Początki parafii polskich*, Kraków 1909, s. 12.

¹⁶ Zob. J. Łaski, *Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej*, t. 1, Gniezno 1880, s. 240.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ J. Wołski, Kościół parafialny w Koninie, Włocławek 1955 (mszps w Bibl. Sem. Włoc).

¹⁹ Pierwotna świątynia pod tym wezwaniem powstała po lokacji miasta w pobliżu istniejącego wtedy grodu obronnego. Był to koniec XIII lub początek XIV wieku. Świątynia ta została zniszczona przez Krzyżaków w roku 1331. Kolejna świątynia św. Bartłomieja powstała w południowo-wschodniej części ówczesnego miasta. Był to czas odbudowy miasta po najeździe krzyżackim, a powstająca świątynia dała początki obecnej świątyni farnej. Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 132.

²⁰ Powstał na miejscu wcześniej istniejącego kościoła św. Bartłomieja, zniszczonego przez Krzyżaków. Powstał jako świątynia drewniana, a służył przede wszystkim jako kaplica zamkowa. Najstarsza informacja o nim pochodzi z roku 1401. Zob. A. Wędzki, *Dzieje Konina*, dz. cyt., s. 62.

²¹ Kościół powstał dzięki fundacji Berwolda z Liśca w roku 1422. Zob. J. Łaski, *Liber beneficiorum*, dz. cyt., t. 1, s. 242.

²² Pierwotny kościół drewniany powstał z fundacji Stefana Modlibowskiego, dziedzica Modlibowic i Sardynia, oraz mieszczanina konińskiego Szymona Bodewicza. Akt erekcyjny świątyni wystawiono 15 III 1631 r. Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 169–170.

²³ Pierwotna wspólnota mansonarzy była erygowana w roku 1424 przez mieszczanina konińskiego Janusza Głazariusza. Zob. Archiwum Diecezjalne we Włocławku (ADWł), Akta arcybiskupów gnieźnieńskich (AAG). Wiz. 85, s. 234. Później wspólnota wielokrotnie odnawiana. Ważnym dla wspólnoty była jej reorganizacja dokonana dzięki fundacji mieszczanina konińskiego Jana Zemelki, a zatwierdzona przez abp. Wojciecha Baranowskiego w roku 1609. Zob. ADWł, Akta parafii Konin 1, s. 187.

²⁴ Szkoła powstała najprawdopodobniej pod koniec XIV wieku. W roku 1441 pojawił się konflikt między radą miejską a proboszczem, który zakończył się procesem. Zob. J. Łaski, *Liber beneficiorum*, dz. cyt., t. 1, s. 239. W roku 1781 istniała szkoła męska i żeńska. Zob. ADWł, A. par. Konin 1, s. 43.

²⁵ H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 256.

²⁶ Bulla Klemensa XI z 30 IX 1705 r. erygowała bractwo i nadawała przywileje odpustowe. Zob. ADWł, A. par. Konin 6, s.14.

²⁷ Erygowane w Koninie w roku 1586 na prośbę ks. Marcina Przyborowskiego. Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 259.

²⁸ Najstarsza informacja o istnieniu bractwa pochodzi z 1605 r. i dotyczy zapisu na to bractwo. Zob. ADWł, AAG. Wiz. 63, s. 165.

²⁹ Służbę liturgiczną w czasie nabożeństw regulowały statuty brackie. W Koninie czynił to statut garnarzy. Zob. *Statuty cechów konińskich z XV–XVIII wieku*, wyd. W. Maisel, „Rocznik Koniński”, 6(1978), s. 155.

³⁰ Uległ zniszczeniu w czasie walk związanych z usunięciem załogi szwedzkiej z zamku w roku 1656. Na placu po zniszczonym kościele urządzono cmentarz epidemiologiczny. Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 158–162.

³¹ P. Rybczyński, *Konin – 700 lat*, dz. cyt., s. 12.

³² Fundacja powstała w roku 1422. Wtedy był zarówno kościół jak i szpital. W roku 1433 fundację potwierdził król Władysław Jagiełło. Funkcjonował do przełomu wieku XVIII i XIX, sprzedany w roku 1820. Zob. H. Witczak, *Xenodochium Świętego Ducha w Koninie, w: Sprawiedliwość pokój i radość w posługiwaniu biskupim*, red. A. Niemira [i in.], Włocławek 2010, s. 181–196.

³³ W dokumentach pojawiają się sprzeczne dane dotyczące sprzedaży protestantom terenu wraz z kościołem. Raz pojawia się rok 1821 innym razem 1825. Na pewno wtedy nie sprawowano w nim żadnej służby liturgicznej. Zob. H. Witczak, *Z życia religijnego...*, dz. cyt., s. 166.

³⁴ Przede wszystkim dotyczy to duszpasterstwa sakramentalnego. Ponadto, każda z parafii ma swoją specyfikę i w różnych parafiach pojawiają się inne grupy duszpasterskie.

³⁵ Włączono w granice miasta następujące gminy: Chorzeń, Marantów, Morzysław, Nieśłusz. Zob. P. Małuskiwicz, *Województwo konińskie*, dz. cyt., s. 90.

³⁶ Najstarsze informacje o parafii pochodzą z 1419 r., prawdopodobnie powstała w XIV wieku. Pierwszy kościół murowany powstał w roku 1788. Zob. H. Witczak, *Z dziejów kościoła św. Wojciecha w Koninie (Morzysławiu)*, „Studia Włocławskie”, 11(2009), s. 304–315.

³⁷ Zob. J. Łaski, *Liber beneficiorum*, dz. cyt., t. 1, s. 237.

³⁸ Nazwa miejscowości w różnych dokumentach różnie pisana.

³⁹ „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 1972, s. 173.

⁴⁰ *Nowa parafia św. Marii Magdaleny w Koninie, dekret erekcyjny*, „Kronika Diecezji Włocławskiej” (KDWi), 52(1969), s. 104–105.

⁴¹ Włączono gminy: Gosławice, Łęzyn, Malinie, Międzyziesie, Pątnów. Zob. P. Małusiński, *Województwo konińskie*, dz. cyt., s. 91.

⁴² „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 1972, s. 174.

⁴³ *Diecezja włocławska 2000*, Włocławek 2001, s. 353–354. W roku 1996 do parafii została włączona wieś Rębowo z parafii Ślesin. Zob. *Dekret reorganizujący granice parafii Ślesin i Konin św. Teresy*, KDWi, 79(1996), s. 441–442. Natomiast w roku 1990, część wsi Mikorzyn została odłączona od parafii Ślesin i włączona do parafii św. Teresy. Zob. *Dekret zmieniający granice parafii Ślesin i Konin – par. Św. Teresy*, KDWi, 73(1990), s. 53.

⁴⁴ Nazwa przepisana z *Liber beneficiorum*. Dziś miejscowość nieznana.

⁴⁵ J. Łaski, *Liber beneficiorum*, dz. cyt., t. 1, s. 229–232.

⁴⁶ Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 1972, s. 174.

⁴⁷ *Poświęcenie i wmurowanie kamienia węgielnego pod nową świątynię w Koninie*, KDWi, 67(1984), s. 187.

⁴⁸ *Dekret erekcyjny parafii Łęzyn*, KDWi, 53(1970), s. 160–161.

⁴⁹ *Poświęcenie placu pod nowy kościół w Koninie*, KDWi, 65(1982), s. 137.

⁵⁰ *Poświęcenie i wmurowanie kamienia węgielnego pod nową świątynię w Koninie*, poz. cyt., s. 187.

⁵¹ *Po 46 latach do kościoła św. Maksymiliana w Koninie wrócił krzyż usunięty z placu budowy świątyni*, „Miesięcznik Diecezji Włocławskiej – Kronika” (MDWi), 92(2009), s. 1141.

⁵² Tamże, s. 1142.

⁵³ *Poświęcenie tymczasowej kaplicy w Koninie*, KDWi, 55(1972), s. 94.

⁵⁴ *Po 46 latach do kościoła św. Maksymiliana w Koninie wrócił krzyż usunięty z placu budowy świątyni*, poz. cyt., s. 1142.

⁵⁵ *Uroczyste poświęcenie nowego kościoła p.w. bł. Maksymiliana Kolbego w Koninie*, KDWi, 64(1981), s. 281.

⁵⁶ Po kanonizacji Maksymiliana Kolbego zmieniono nazwę parafii z bł. Maksymiliana na św. Maksymiliana.

⁵⁷ Dekret erygujący parafię bł. Maksymiliana ukazywał tylko granicę wschodnią parafii, którą była ulica Przemysłowa. Po zachodniej stronie znalazła się parafia bł. Maksymiliana, a po wschodniej parafia św. Wojciecha. Pozostałe granice były dawnymi granicami parafii św. Wojciecha. Parafia bł. Maksymiliana wyłoniła się bowiem z parafii św. Wojciecha. Zob. *Dekret erygujący parafię bł. Maksymiliana w Koninie*, KDWi, 60(1977), s. 126.

⁵⁸ „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 1991, s. 328.

⁵⁹ *Diecezja włocławska 2000*, dz. cyt., s. 345–346.

⁶⁰ *Dekret erygujący parafię pw. NMP Królowej Polski w Koninie*, KDWi, 71(1988), s. 268.

⁶¹ *Poświęcenie placu pod budowę nowego kościoła w Koninie*, KDWi, 70(1987), s. 120.

⁶² Starania o budowę tego kościoła podjął bp Jan Zareba w roku 1982, po czterech latach uzyskano lokalizację, a w 1987 r. poświęcono plac pod budowę. W roku 1991 bp Henryk Muszyński wmurował kamień węgielny. Zob. *Konsekracja kościoła Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski*, KDWi, 83(2000), s. 771.

⁶³ *Dekret erygujący parafię Miłosierdzia Bożego w Koninie*, KDWi, 76(1993), s. 255–157.

⁶⁴ *Diecezja włocławska 2000*, dz. cyt., s. 321.

⁶⁵ Granice parafii określały: od północy tory kolejowe na trasie Poznań – Warszawa, na wschodzie ul. Hurtowa i jej przedłużenie w stronę północną i południową, południowa granica to rzeka Warta, a zachodnia to granice administracyjne miasta Konina. Zob. *Dekret erygujący parafię p.w. bł. Faustyny w Koninie*, KDWi, 77(1994), s. 6–8.

⁶⁶ *Diecezja włocławska 2000*, dz. cyt., s. 347.

⁶⁷ „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 540–542.

⁶⁸ Tamże, s. 349–350.

⁶⁹ Zob. *Dekret erygujący parafię pw. bł. Jerzego Matulewicza*, KDWi, 79(1996), s. 297.

⁷⁰ *Diecezja włocławska 2000*, dz. cyt., s. 349–350.

⁷¹ *Wizytacja parafii bł. J. Matulewicza...*, KDWi, 82(1999), s. 498.

⁷² „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 512–514.

⁷³ *Dekret erygujący parafię w Brzeźnie k. Konina*, KDWi, 72(1989), s. 267–268; zob. także M. Budkiewicz, *Brzeźno. Żarys dziejów miejscowości i parafii*, Brzeźno 2010.

⁷⁴ *Dekret zmieniający granice parafii św. Wojciecha w Koninie i Brzeźnie*, MDWi, 90(2007), s. 432–433.

⁷⁵ „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 472.

⁷⁶ Parafia została wyodrębniona z parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Starym Mieście. Zob. *Dekret ustanawiający parafię Najświętszej Maryi Panny z Guadalupe w Żychlinie*, MDWi, 90(2007), s. 755.

⁷⁷ *Ustanowienie ośrodka duszpasterskiego w Żychlinie k. Konina*, KDWi, 88(2005), s. 292.

⁷⁸ Okręg parafialny obejmuje: w Koninie na Osiedlu Wilków ulice Borową, Bukową, Cisową, Dębową, Jałowcową, Jaśminową, Jaworową, Jodłową, Jesionową, Kasztanową, Klonową, Leszczynową, Lipową i Modrzewiową. A także miejscowości: Brzezińskie Holendry, Brzeźno, Głodno, Ladorudz, Potażniki, Rożek Brzeziński, Szczepidło, Zalesie. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 472–474.

⁷⁹ Swoim okręgiem parafialnym obejmuje ulice: Armii Krajowej, Baczyńskiego, Barańskiego, Bema, Berlinga, Bez Nazwy, Brzozowa, Dybrowskiego, Dygasińskiego, Dzierżonia, Grota-Roewckiego, Gruntowa, Jarzębinowa, Kaliska, Kamienna, Kolska, Nowa, Oczapowskiego, Objazdowa, Piaskowa, Podgórna, Prusa, Puchalskiego, Raciborskiego, Reformacka, Reymonta, Różana, Sadowa, Siedleckiego, Solna, Studzienna, Szkolna, Szpitalna, Świerkowa, Świętojańska, Taczanowskiego, Topolowa, Wał Tarejwy, Wierzbowa, Wilcza, Wzgórze i Żeromskiego. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 467–469.

⁸⁰ Okręg parafialny obejmuje ulice: Agatowa, Ametystowa, Angielska, Armii Krajowej, Augustynowa, Baczyńskiego, Bursztynowa, Brylantowa, Bema, Diamentowa, Esse, Granatowa, Hiszpańska, Hubala, Jacolika, Kijkaków, Korolowa, Kurowskiego, Kwiatkowskiego, Łopuskiej, Niemiecka, Parowa, Pawłówek, Piłsudskiego, Przedziałki, Rataja, Rubinowa, Sikorskiego, Słoneczna, Słothkiego, Sowińskiego, Sucharskiego, Szafirowa, Szmaragdowa, Szpitalna, Szwedzka, Taczanowskiego, Topazowa, Turkusowa, Wiatraczna, Wybickiego, Zemełki. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 470–471.

⁸¹ Parafia obejmuje dwie miejscowości, a mianowicie Żychlin i Janowice. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 495–496.

⁸² Do parafii należą następujące miejscowości: Barczygłów, Karsy, Krągola, Modła Kolonia, Modła Królewska, Modła Księża, Rumin i Stare Miasto. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 487–490.

⁸³ Okręgiem parafialnym objęte są ulice: Dąbrowskiego, Dąbrowskiej, Deotymy, Dmowskiego, Drużbackiej, Gimnastyczna, Gojawczyńskiej, Grodzisko, Grunwaldzka, Gwoździarska, Hłakowiczówny, Kilińskiego, Konopnickiej, Kopernika, Kościelna, Kościuszki, Kownackiej, Kramowa, Krzywa, 3-Maja, Mickiewicza, Nadbrzeźna, Nadrzeczna, Nałkowskiej, Niecała, Orzeszkowej, Osada, Parkowa, PCK, Podwale, Posoka, Przedziałki, Rodziewiczówny, Słowackiego, Solna (część), Staszica, Sportowa, Stodolniana, Szarych Szeregów, Targowa, Westerplatte, Wiejska, Wiosny Ludów, Wodna, Plac Wolności, Wojska Polskiego, Urbanowskiej, Zachodnia, Zagórowska, Plac Zamkowy, Zapolskiej, Żwirki i Wigury. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 461–466.

⁸⁴ Parafia obejmuje zachodnią część miasta. Należą do niej ulice: Admiralska, Azaliowa, Stefana Batorego, Begoniowa, Bluszczowa, Bławatkowa, Boczna, Bojerowa, Bolesława Chrobrego, Bolesława Krzywoustego, Bolesława Śmiałego, Bosmańska, Daliowa, Fikusowa, Fiołkowa, Flisacka, Gerberowa, Goździkowa, Hiacyntowa, Hurtowa (strona zachodnia), Irysowa, Jachtowa, Władysława Jagiełły, Jana III Sobieskiego, Kaczeńcowa, Kapitańska, Kameliowa,

Kazimierza Wielkiego, Kąkolowa, Komandorska, Konwaliowa, Krokusowa, Królowej Jadwigi, Królowej Marysienki, Lewkoniowa, Liliowa, Władysława Łokietka, Makowa, Malwowa, Margaretkowa, Marynarska, Mieszaka Starego, Narcyzowa, Nasturcjowa, Nowy Dwór, Paprotki, Parowozownia, Pelargoniowa, Piwoniowa, Stanisława Poniatowskiego, Poznańska (odcinek od wschodniej granicy parafii), Promowa, Regatowa, Rolna, Rumiankowa, Spółdzielców (od Hurtowej w kierunku zachodnim), Stokowa, Stokrotkowa, Szafirkowa, Świętopełka, Leonida Teligi, Tulipanova, Wioślarska, Złocieni, Zygmunta Augusta, Zygmunta Starego, Żeglarska, Żródlana. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 540–542.

⁸⁵ Obecny okręg parafialny obejmuje następujące ulice: Akacjowa, Bacewicz, Bydgoska, Chopina, Czereśniowa, Dworcowa, Dolna, Dożynkowa, Energetyka, Górnicza, pl. Górnika, Jasna, Karłowicza, Kolejowa, Kotłowa, Kleczewska, Kosmonautów, Kurpińskiego, 1Maja, Moniuszki, Noskowskiego, Nowowiejskiego, Powstańców Wielkopolskich, Powstańców Styczniowych, Plonowa, Polna, Poznańska, Północna, Półwiejska, Rózyckiego, Solskiego, Stroma, Szeligowskiego, Sybiraków, Szymanowskiego, Traugutta, Tuwima, Wiechowicza, Wieniawskiego, Willowa, Wiśniowa, Wrzosowa. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 531–535.

⁸⁶ Parafia obejmuje następujące miejscowości: Olesin, Posada, Sokółki, Wieruszew (część), Władimirów, Wola Łaszczowa. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 551–552.

⁸⁷ Obecny okręg parafialny obejmuje ulice: Boznańskiej, Chełmońskiego, Chopina (do nr 14b), Fałata, Gajowa, Gierymskich, 11 Listopada (nr 4–20), Jeziorna, Kossaków, Malczewskiego, Matejki, Michałowskiego, Legionów (nr 2–22), Wyzwolenia (nr 19, 21, 23). A ponadto miejscowości Rudzica. Zob. Rocznik Diecezji Włocławskiej 2011, Włocławek 2011, s. 505–508.

⁸⁸ Obecny okręg parafialny obejmuje następujące ulice: Dobra, Gaj, Gminna, Gosławicka, Gospodarza, Gotycka, Kanałowa, Kaźnierska, Kątowa, Kręta, ks. Dominika Jędrzejewskiego, Letnia, Maliniecka, Mokra, Spacerowa, Szeroka, Staffa, Ślesieńska, Wczasowa, Wesoła, Wieruszewska. A także miejscowości: Ludwików, Wieruszew. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 537–539.

⁸⁹ Obecny okręg parafialny obejmuje ulice: Beniowska, Bernardynka, al. Cukrownicza, Janowska, Kaszubska, Kortowa, Krańcowa, Kujawska, Kurpiowska, Lubiska, Łężyńska, Łowicka, Mazurska, Regionalna, 150-lecia Cukrownictwa, Śląska, Ślesieńska (część), Wielkopolska, Wojciechowo i Zacisze. A także miejscowości: Honoratka, Mikorzyn (część), Rębowo. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 509–511.

⁹⁰ Obecny okręg parafialny stanowią ulice: Budowlanych, Cicha, Działkowa, Graniczna, Harcerska, Jana Pawła II, (nr 1–41), 11 Listopada (nr 21–42), Kard. Wyszyńskiego (nr 7–23, 34–48), Kwiatowa, Miła, Myśliwska, Młodzieżowa, Nadwarciańska, Okólna, Pionierów, Południowa, Portowa, Sosnowa, Spokojna, Staromorzyślawska, Weteranów, Wyzwolenia (nr 1–11), Zielona. A także miejscowości: Zalesie, Kolonia Morzysław. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 499–504.

⁹¹ Obecny okręg parafialny obejmuje ulice: Bekkera, Curie-Skłodowskiej, Dobrowolskiego, Drewnowskiego, Godlewskiego, Grójecka, Heweliusza, Hirszfelda, Jana Pawła II, Laskowiecka, Łukasiewiczza, Mazurkiewiczza, Olszewskiego, Romera, Rudzicka, Sierpińskiego, Skrótowna, Strażacka, Śniadeckich, Trzebiatowskiego, Wróblewskiego. A ponadto miejscowości: Kolonia Rudzica, Nowy Czarków, Patrzyków, Święte, Wola Podłęzna, Żerkie. Zob. „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2011, s. 512–514.

⁹² Dekanat koniński obejmował następujące parafie: Konin, Krzymów, Białków, Kościelec, Koło, Dobrowo, Brudzew, Janiszew, Słomowo, Psary, Kowale, Turek, Grzymiszew, Russocice, Wyszyna, Tuliszków, Lisiec Wielki, Dąbroszyn, Rychwał, Grochowy, Grodziec, Królików, Zagórów, Trąbczyn, Rzgów, Grabienie, Kuchary, Sławsk. Zob. J. Łaski, *Liber beneficiorum*, dz. cyt., t. 1, s. 238–289.

⁹³ Dekanat koniński I obejmował parafie z dotychczasowego dekanatu konińskiego: Konin św. Bartłomieja, Konin św. Marii Magdaleny, Stare Miasto, Sławski, Krzymów; z dek. tuliszkowskiego Wyszyna; z dek. zagórskiego Rzgów. Dekanat Koniński II: Konin św. Andrzeja, Konin św. Maksymiliana, Konin św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Konin św. Wojciecha, Kramsk i Licheń. Zob. *Dekret reorganizacji dekanatu Konińskiego*, KDWi, 68(1985), s. 245–246.

⁹⁴ Dekanat koniński I obejmował parafie: Konin – św. Bartłomieja, Konin – św. Marii Magdaleny, Konin – Miłosierdzia Bożego, Brzeźno k. Konina, Krzymów, Rzgów, Sławsk, Stare Miasto, Wyszyna. Dekanat koniński II obejmował: Konin – św. Wojciecha, Konin – św. Maksymiliana, Konin – Królowej Polski, Konin – św. Andrzeja, Konin – św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Konin – bł. Faustyny, Kramsk, Licheń Stary, Posada. Zob. *Dekret o reorganizacji dekanatów w Diecezji Włocławskiej*, KDWł, 77(1994), s. 250.

⁹⁵ *Dekret utworzenia dekanatu konińskiego III*, MDWł, 92(2009), s. 176–177.

⁹⁶ „Rocznik Diecezji Włocławskiej” 2009, s. 327–393.

⁹⁷ W dniu 11 VII 1982 r. bp Jan Zaręba poświęcił i wmurował kamień węgielny pod budowę kościoła filialnego w Kunach, które wtedy należały do parafii w Russocicach. Zob. *Wmurowanie kamienia węgielnego pod nowy kościół w Kunach – Parafia Russocice*, KDWł, 65(1982), s. 223. Parafia erygowana przez bp Bronisława Dembowskiego 7 X 1998 r. Zob. *Dekret erygujący parafię w Kunach*, KDWł, 81(1998), s. 454.

⁹⁸ Dekanat koniński III powstał na skutek podziału dekanatu konińskiego II i wszedł w życie 2 II 2009 r. Zob. *Dekret Biskupa włocławskiego z 15.01.2009*, MDWł, 92(2009), s. 176–177.

⁹⁹ Parafia ta do 2004 należała do dekanatu golińskiego, a dekretem z 22 III 2004 r. została włączona do dekanatu konińskiego II. Zob. *Dekret włączenia parafii Kazimierz Biskupi do dekanatu konińskiego II*, KDWł, 87(2004), s. 139.

¹⁰⁰ Na Posadzie niedzielne msze odprawiano od 1985 r. przy przydrożnym krzyżu, a od jesieni 1988 r. na placu budowlanym. Najpierw powstała tu kaplica filialna dla parafii św. Andrzeja w Koninie. Przy budującym się kościele 1 VII 1992 r. powstał ośrodek duszpasterski. Natomiast 20 XII 1992 r. powstała parafia. Konsekracja kościoła nastąpiła 26 IX 1999 r., KDWł, 82(1999), s. 522–523.

¹⁰¹ Do rejonu konińskiego należały dekanaty: koniński I, koniński II, goliński, kleczewski, włodawski, kolski, uniejowski, słupecki, sompoleński, tuliszkowski, turecki, zagórowski. Zob. *Dekret ustanawiający 3 rejonu duszpasterstwa w diecezji włocławskiej*, KDWł, 71(1988), s. 106.

¹⁰² Zob. W. Kujawski, *Historia diecezji włocławskiej*, „Rocznik Diecezji Włocławskiej”, 2011, s. 57.